

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Årsrapport 2020 v.29.01.20 – plansaker hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Årsrapport 2020

– plansaker hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Innhald

1. Planstatistikk SFMR for 2020.....	6
2. Typar plansaker - kommunevis	8
3. Kommunal planstrategi og kommuneplanen som verktøy	14
4. Motsegn.....	21
5. Mekling.....	26
6. Dispensasjonar og klager.....	31
7. Oppsummering.....	34

Vedlegg:

Om Statsforvaltarens rolle og medverknad i regional og kommunal planlegging

- Statsforvaltarens oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- Behandling av regionale og kommunale plansaker hos SFMR
- Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- Utdrag frå sentrale styringsdokument (VØI og TB 2021)

Sveinung Parr Dimmen

samordnar

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Telefon: 71 25 84 20

Mobil: 48 14 90 56

E-post: fmmrsvdi@statsforvalteren.no

Web: www.statsforvaltaren.no/mr

Samandrag

Denne rapporten gir ein samla presentasjon av plansaksbehandlinga etter plan- og bygningslova hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal (SFMR) for 2020. Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til justis- og vergemålsavdelinga er ikkje medrekna her. Fylkesmannen skifta namn til Statsforvaltaren f.o.m. 01.01.2020. Samfunnsoppdraget og oppgåvene er dei same som før.

Rapporten er basert på vår eigen statistikk med utgangspunkt i Statsforvaltarens rolle som høyringsinstans i kommunale plan- og dispensasjonssaker ført i ephorte. Statistikk og opplysningar omfattar nærare presentasjon av ulike plantypar og plantema. Aktuelle utviklingstrekk og trendar blir kommentert i lys av samanlikningar med tidlegare års statistikk, både samla sett og korleis dette fordeler seg kommunevis.

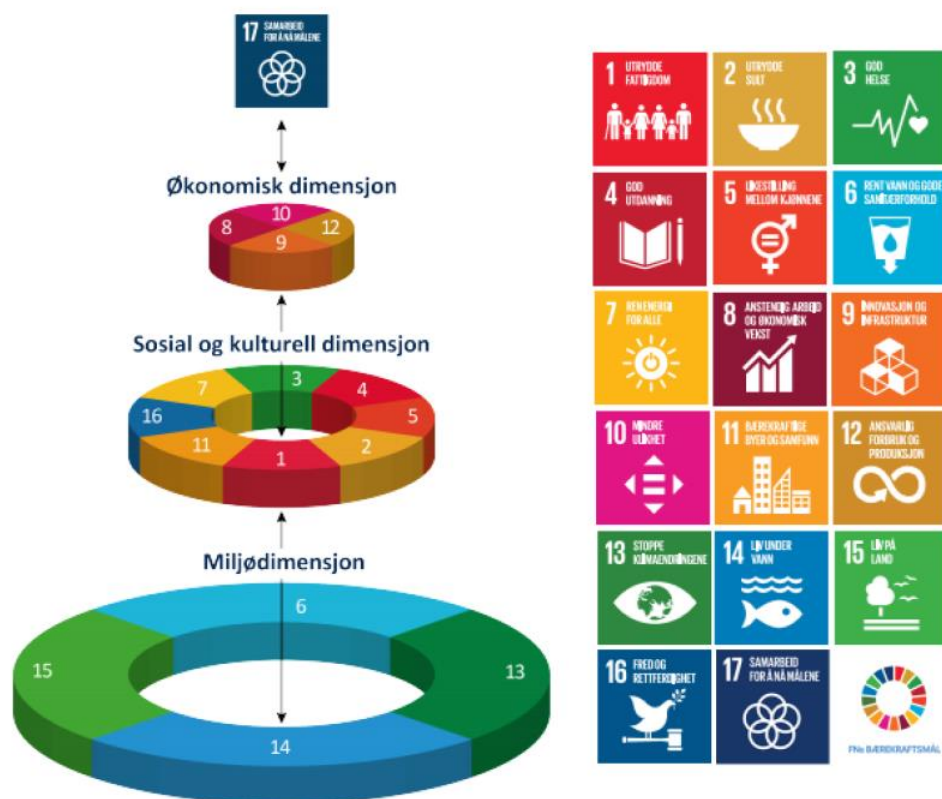
Rapporten er i første rekke utarbeidd med tanke for intern informasjon og vidare bruk for saksbehandling og rapportering hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal. Men innhaldet vil også kunne vere aktuelt for kommunar og offentlege og private samarbeidspartar elles, samt andre med interesse for kommunalt plan- og utviklingsarbeid.

Som eige **vedlegg til rapporten** er det tatt med litt kortfatta bakgrunnsinformasjon om offentleg planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring. Det er vidare gjort nærare greie for Statsforvaltaren sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova med referanse til sentrale styringsdokument.

Oppsummert viser årsrapporten for 2020 at

- aktiviteten på plansida er stor med til saman 1239 plan- og dispensasjonssaker (ekspedisjonar/høyringsbrev), fordelt på 408 plansaker og 831 dispensasjonssaker
- det er stor breidde og variasjon i sakene i forhold til både innhald og kompleksitet; dei fleste plansakene har ein klar tverrfagleg karakter og er avhengig av innspel frå ulike fagavdelingar og fagmiljø hos SFMR i samband med høyringsfråsegner og vidare dialog
- plan- og dispensasjonssaker fordeler seg svært ulikt på kommunane; nokre kommunar har vesentleg større aktivitet og fleire saker enn andre
- talet på dispensasjonssaker ligg høgt og har over tid auka kvart år; dette til trass for at fleire av kommunane har fått vedtatt ny, oppdatert Kommuneplan med arealdel
- talet på motsegner i arealplansaker ligg om lag på nivå med tidlegare år; flest motsegner knyter seg til manglar i samband med *ROS/klimatilpassing*, men det er også mange motsegner til tema som *Forureining/støy, Barn og unge, Landbruk/jordvern, Naturmangfald*, samt *Planfaglege* merknader generelt («tekniske» motsegner)
- tidleg medverknad og dialog undervegs i planprosessane gjer at konflikhtar kan avklarast tidlegare; i arealplanprosessar kan motsegner løysast undervegs gjennom dialog arbeidsmøte og færre saker går til formell mekling
- kompetanse og kapasitet på planområdet varierer mykje kommunane i mellom; utfordringane i forhold til dette er gjerne størst i dei minste kommunane
- SFMR har eit tett samarbeid med fylkeskommunen på plansaksområdet; dette omfattar både kurs, konferansar, nettverkssamlingar, regionalt planforum – samt uformell kontakt gjennom den løpande plansaksbehandlinga

- aktuell informasjon til kommunane knytt til plansak og planlegging er elles lagt ut på SFMR sine heimesider, men omfattar m.a. også utsending av *Nyheitsbrev om plan* til alle kommunale plankontakter og *Forventningsbrev 2020* til kommunane i Møre og Romsdal.
- det er i 2020 gjennomført kommunemøte/politikaropplæring med søkelys m.a. retta mot strategisk planlegging som politisk styringsverktøy
- plannettverkssamling med fokus på sosial berekraft vart gjennomført hausten 2020
- ny runde med utarbeiding av kommunale planstrategiar for perioden 2020 – 2024 er gjennomført i 24 av 26 kommunar; alle fagavdelingane hos SFMR har her bidratt aktivt med innspel på sine fag- og ansvarsområde
- kommuneplanen som styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka; fleire kommunar har som ledd i dette prioritert arbeidet med å få på plass oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel
- ordninga med statleg samordning av motsegn til kommunale planar har gitt Statsforvaltaren ei utvida rolle i forhold til plansamordning; tidlegare forsøksperiode med oppstart i 2015 er innført som ei permanent ordning frå 01.01.2018.
- viktige rammer og føringar for plansaksbehandlinga hos SFMR er nedfelt i nasjonale forventningar og styringsdokument; jf. Styringsportalen 2020 med VØI og TB 2020, samt Nye [nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023](#)
- Regjeringa har gjennom dei nasjonale forventningane peika på at FNs 17 berekraftsmål, som Noreg har slutta seg til, skal vere grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.

1. Planstatistikk SFMR for 2020

Statsforvaltaren er høyringspart for alle kommunale plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova. Med dette som utgangspunkt blir det utarbeidd kvartalsvis statistikk og rapportering som viser oversikt og utdrag av plansaksbehandlinga.

Eit eige vedlegg til denne årsrapporten inneheld meir informasjon om

- Statsforvaltaren sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- Behandling av kommunale plansaker hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
- Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- Utdrag frå sentrale styringsdokument om Statsforvaltaren sine ulike samfunnsoppdrag; jf. Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI) og Tildelingsbrevet (TB)

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal (SFMR) har i 2020 (perioden 01.01 – 30.06.) behandla 1239 plan- og dispensasjonssaker (ekspedisjonar) etter plan- og bygningslova. Dette er ein liten auke frå fjoråret med 1208 saker. Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til justis- og beredskapsavdelinga er ikkje medrekna her.

Statistikken for 2020 viser at samla aktivitet på plansida er stor og om lag på nivå med tidlegare år. Tal for ekspedisjonar knytt til **kommuneplanar og kommunedelplanar** for 2020 ligg noko høgare i forhold til fjoråret; 48 saker i 2020 mot 34 i 2019. Dette i motsetnad til talet på ekspedisjonar knytt til **reguleringsplansaker** som har hatt ein svak nedgang frå 370 i 2019 til 339 i 2020. Kommunane har elles i 2020 utarbeidd utkast til kommunale planstrategiar for planperioden 2020 – 2023. Ved utgangen av 2020 har 24 av 26 kommunar levert planstrategiar til høyring. Statistikken viser at SFMR i 2020 har sendt ut 19 høyringsfråsegner i samband med dette. Planstrategiar oversendt i desember er under behandling og vil først bli ført på neste års statistikk.

Talet på **dispensasjonssaker** i 2020 omfattar 831 saker. Dette er høgare enn nokon gong tidlegare og omfattar 29 fleire saker enn fjoråret som så langt representerte eit toppår. Dispensasjonssakene åleine utgjør om lag 67 prosent av det samla talet på plan- og dispensasjonssaker. Talet på dispensasjonssaker har auka både absolutt og relativt i løpet av dei siste åra.

Årsakene til at talet på dispensasjonssaker framleis held seg høgt kan vere fleire og ulike. Ei generell utfordring for fleire av kommunane vil framleis vere mangel på oppdatering av overordna kommuneplan (kommuneplanens arealdel). Dei fleste kommunane har tidlegare gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar signalisert behov for rulling av sine kommuneplanar i planperioden 2016 – 2020. Nokre kommunar har fått vedtatt nye planar i perioden, medan andre framleis er i prosess; jf. eigen tabelloversikt seinare.

Statistikken for 2020 viser elles samanlikna med fjoråret at tal på planar med motsegn gått ned frå 80 i 2019 til 71 i 2020. Også tal på samordningssaker knytt til statlege motsegner og klage på vedtak i dispensasjonssaker viser nedgang. Det har elles ikkje vore gjennomført formelle meklingar i arealplansaker i løpet av 2020, medan ei uavklart motsegnssak har vore oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) i løpet av året. Motsegner blir i aukande grad avklart undervegs i planprosessen gjennom uformelle arbeidsmøte. Oversendingssaker til KMD i 2019 (t.s. 6 saker) har seinare i 2019 og nokre også i 2020 vore følgd opp gjennom møte og synfaringar i samarbeid med departementet. Dette som ledd i departementet sine sluttbehandling.

SFMR

Plansaker og dispensasjonssaker etter pbl; samla årsoversikt 2010 – 2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Reguleringsplan	459	480	496	471	477	*400	414	405	366	370	339
Kommune(del)plan	36	37	48	86	56	*44	40	33	52	34	48
Kommunal planstrategi	x	x	31	5	x	x	24	14	1	1	19
Regionale planar	-	-	6	5	2	4	2	1	0	1	2
Plansaker samla	495	517	584	567	530	*448	479	453	419	406	408
Disp.saker samla	628	520	605	533	605	638	640	679	789	802	831
Sum planar og disp.	1123	1032	1189	1100	1140	1086	1119	1132	1208	1208	1239
Motsegner (tal planar)	39	62	63	64	58	*80	79	83	69	80	71
Samordningssaker statleg motsegn	x	x	x	x	x	21	22	31	27	27	18
Meklingsmøte	4	7	6	8	3	3	4	2	1	2	0
Planar oversendt departementet (KMD)	2	0	3	1	3	0	3	3	1	6	1
Klager – disp.søknader	18	18	21	3	6	8	17	11	21	14	9
Varsel om klage - disp	-	-	-	-	48	51	85	129	129	145	107

Tabell:

Behandla plansaker/ekspedisjonar hos SFMR 2010 – 2020.

Forklaring til tabellen:

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Merk:

- Statistikken for plansaker omfattar tal på ekspedisjonar/høyringsbrev. Statsforvaltaren gir høyringsuttale til kommunale planar både ved oppstart og undervegs i planprosessen. I forhold til årsstatistikken vil nokre planar/plansaker såleis kunne bli registrert meir enn ein gong. Når det gjeld planstrategiar, dispensasjonar og motsegner er det derimot tal på planar som er registrert.
- Kommunereforma resulterte i at talet på kommunar vart redusert frå 36 til 26 frå 01.01.2020. Dette gjer at talet på kommunepanar og kommunale planstrategiar for 2020 ikkje direkte vil kunne samanliknast med statistikken frå tidlegare år.

2. Typar plansaker - kommunevis

Mange kommunar har i løpet av dei siste åra fått utarbeidd og vedtatt oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel vil naturleg danne rammer og retningslinjer for vidare arbeid med arealdelen. Arbeidet med kommuneplanens arealdel er både omfattande og krevjande. Dette er planprosessar som gjerne strekker seg over fleire år. I løpet av dei siste par åra har fleire kommunar fått vedtatt nye arealplanar, medan andre framleis er i prosess (jf. tabelloversikt i kap. 3)

Vi ser elles at mange kommunar i etterkant av førre runde med kommunal planstrategi (perioden 2015 – 2019) har sett i gang arbeid med vidare oppfølging av prioriterte planoppgåver. I tillegg til revisjon av overordna kommuneplan omfattar dette m.a. ulike typar kommunedelplanar i form av temaplanar, sektorplanar eller områdeplanar.

Nasjonale forventningar for planperioden 2019 - 2023 legg grunnlaget for ei ny runde med regionale og kommunale planstrategiar. Alle kommunane skal i løpet av 2020 utarbeide og gjere vedtak om ny kommunal planstrategi. Statsforvaltaren har forventningar om at kommunane i samband med dette sørger for gjennomgang, oppdatering og revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Oppdatert samfunnsplan vil i neste omgang gi ramme og retning for ny revisjon av kommuneplanens arealdel.

Hovudtyngda av kommunale plansaker til behandling hos Statsforvaltaren er knytt til reguleringsplanar. Desse er av to typar; områderegulering og detaljregulering. Medan kommunane sjølve tar ansvar for områdereguleringa, blir det meste av detaljreguleringa initiert av private aktørar og gjennomført i tett samarbeid med private konsulentfirma. På landsbasis utgjer private reguleringsplanar om lag 80 prosent av alle reguleringsplanar. I Møre og Romsdal er denne prosentandelen enno høgare.

Manglande oppdatering/rullering av overordna kommuneplan skaper ofte utfordringar for ei meir heilskapleg og langsiktig arealforvaltning. Utfordringar knytt til den kommunale planlegginga avspeglar også at kommunane i fylket er svært ulike i forhold til folketal, næringsstruktur, naturgrunnlag, sentralitet m.v. Mål, strategiar og tiltak vil såleis måtte tilpassast situasjon og behov i den enkelte kommune.

Talet på plansaker til behandling hos SFMR knytt til kommune(del)- og reguleringsplanar fordeler seg elles svært ulikt kommunane i mellom; sjå tabellar under.

Som høyringsinstans for kommunale plansaker vil Statsforvaltaren møte alle plansaker to eller fleire gonger gjennom ulike trinn i planprosessen. I tillegg til planoppstart med høyring av planprogram omfattar dette seinare ny høyringsrunde med utkast til ferdig plan. I samband med kommuneplanens arealdel blir dette gjerne supplert med ei ny høyring (2. gangs off. ettersyn) basert på justeringar knytt til planutkastet i første høyringsrunde. Dette vil også vere aktuelt i samband med områdevis kommunedelplanar og reguleringsplanar.

Kommuneplanar til høyring - oversikt 2020

Som ledd i arbeidet med utarbeiding av kommunal planstrategi for planperioden 2020 – 2023 har fleire kommunar kopla planstrategiarbeidet direkte til melding om oppstart og planprogram til kommuneplanens samfunnsdel. Statsforvaltaren vil også i 2021 prioritere vidare oppfølging av det strategiske kommuneplanarbeidet i samarbeid med fylkeskommunen og dei einssilde kommunane. Ein oppdatert kommuneplan vil vere ein viktig føresetnad for å styrke kommunal planlegging som eit viktig strategisk styrings- og utviklingsverktøy. Kommuneplanens samfunnsdel vil her legge viktige rammer og føringar for det vidare arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Saknr ephorte	Kommune	Samf	Areal	Felles S + A	Oppstart planpr. Ekstern frist	Off. høyring Ekstern frist	Merknad
20/0071	Aure	x			x		Kopling KPS ok
20/1096	Gjemnes	x			x 31.03	X 31.12	Fellesdok KPS + KP samf pp
20/0915	Molde	x			x 24.03		Kopling KPS manglar
20/0875	Kr.sund		x			x	Mindre endring
20/1173	Tingvoll	x			x 03.04	X 15.08	Fellesdok KPS + KP samf pp
20/1370	Sunndal	x			x 10.04	x 24.09.	Fellesdok KPS + KP samf pp
20/1581	Smøla	x			x 24.04	X 11.11	Fellesdok KPS + KP samf pp
16/7344	Kr.sund	x			x 30.04	X 16.11	Fellesdok KPS + KP samf pp
20/1802	Averøy	x			x 27.04	x 06.10.	Fellesdok KPS + KP samf pp
20/2176	Surnadal	x			x 27.04	x 19.10	Fellesdok KPS + KP samf pp
20/1898	Sande	x			x 08.05		Kopling KPS manglar
20/2169	Ålesund	x			x 26.05	x 17.11	Kopling KPS ok
17/7704	Hustadvika	x			x	x 10.08	Kopling KPS OK jf. 20/0824
17/1481	Stranda		x			x 31.08	Avklaring motsegn 2.g. off.h
16/6009	Volda*		x			x	Avklaring motsegn 1.g. off.h.
18/1806	Smøla		x			x 12.10	2.g. off.høyring
20/4513	Giske	x			x 15.10		Fellesdok KPS + KP samf
19/231	Kr.sund		x			X 23.10	
20/4421	Fjord	x			x 06.11		Fellesdok KPS + KP samf
20/5609	Sande		x		x14.12		Avgrensa rullering/revisjon
20/6057	Hareid		x			X15.01	Off.høyring
20/6215	Vestnes	x			x20.01		Fellesdok KPS + KP sam/ar pp
20/6600	Sykkylven	x			X06.02		Fellesdok KPS + KP samf pp

*KDP Nye Volda

Tabell: Kommuneplanar (samfunns- og arealdel) til høyring 2020 v. 31.12.2020

Statistikken for 2020 viser at svært mange av kommunane er i prosess med rullering av sine overordna strategiske planar. I første rekke omfattar dette arbeid knytt til kommuneplanens samfunnsdel med utgangspunkt i arbeidet kommunane har gjennomført i samband med utarbeiding av kommunale planstrategiar. For ein nærare omtale av dette; sjå kap. 3.

Kommunedelplanar til høyring 2020

Kommunane utarbeider etter behov kommunedelplanar i form av sektor-, tema- eller områdeplanar. Overordna kommuneplan gir viktige rammer og føringar for utarbeiding av kommunedelplanane. Dette er planar som ofte inneber ei vidare oppfølging og konkretisering av prioriterte satsingar nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel.

Saknr ephorte	Kommune	KDP type	Oppstart -planpr.	Off. høyring	Merknad
19/6053	Aukra	Klima og miljø	x		
20/0051	Kr.sund	Sykkel	x		
19/1950	Sykkylven	Helse og omsorg		x	
18/4307	Stranda	Strategisk næring		x	
16/3659	Hustadvik	Kulturminne		x	
20/1094	Gjemnes	Sentrum/Område	x		
19/1061	Volda	Fjordkryssing/Omr.	x		
20/1120	Herøy	Klima og energi	x		
17/5576	Sykkylven	Sentrum/Område		x	
20/1612	Volda	Helse og omsorg	x		
20/1941	Ålesund	Idrett og fysisk aktiv	x	x	
20/3031	Herøy	Trafikktrygging	x		
19/5676	Herøy	Strategisk næring		x	
17/4728	Kr.sund	Sentrum/område		x	Avklaring motsegn
20/3745	Sula	Klima og miljø	x		
20/3798	Ulstein	KDP landbruk	x		
15/6345	Molde	KDP E-39 Julbøen - Molde	x	x	SVV
16/2791	Sunndal	KDP Todalsfjordprosjekt.		x	Felles med Surnadal
16/2791	Surnadal	KDP Todalsfjordprosjekt.		x	Felles med Sunndal

Kommunedelplanar til høyring 2020 – ekspedert/oversendt v. 31.12.2020

Mange kommunar har i tillegg utarbeidd reine fag-/temaplanar som ikkje følgjer prosessreglane i plan- og bygningslova med planprogram og formelle krav til deltaking og medverknad. I praksis ser vi at ein slik fag-/temaplan både i form og innhald vil kunne vere relativt lik ein kommunedelplan.

I samband med kommunane sitt planstrategiarbeid vil ein samla presentasjon, gjennomgang og evaluering av kommunens samla planportefølge inngå som ein viktig del. Vi ser her at mange kommunar nyttar høvet til å gjere ei opprydding og forenkling i sitt plansystem. Dette m.a. ved å slå saman tematisk smale delplanar til breiare tverrfaglege planar med status som kommunedelplanar og med tydeleg kopling til overordna kommuneplan med sine mål og strategiar.

Kommuneplanar (samfunns- og arealdel) til høyring 2015 – 2019

Under følgjer ei samla oversikt over tidlegare kommuneplansaker (samfunns- og arealdel) til høyring hos Statsforvaltaren i 5-årsperioden 2015 – 2019. Oversiktstabellane er sortert etter årstal.

Kommuneplanar – oversikt 2019

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
19/931	Kristiansund		x			x	
16/3324	Skodje		x			x	Endring/ny vurdering
15/3513	Haram		x			x	
15/981	Gjemnes		x			x	2.g.
15/5157	Halsa		x			x	2.g.
11/9029	Sandøy		x			x	Endring/vurdering
17/1481	Stranda		x			x	
16/6008	Volda		x				
1975269	Hareid	x			x		

Kommuneplanar – oversikt 2018

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
13/4390	Ålesund		x			x	Endring/Ny vurdering
17/7797	Rindal	x				x	
13/2942	Aure		x			x	Endring/Ny vurdering
15/4136	Gjemnes			x		x	
14/3823	Giske		x			x	Endring/Ny vurdering
18/1806	Smøla		x			x	
16/3324	Skodje		x			x	
17/1481	Stranda	x					
15/5157	Halsa		x				
17/7928	Sunndal		x				
18/4758	Sunndal	x			x		
17/7797	Rindal	x					
17/2978	Sunndal		x			x	
18/5869	Rauma	x				x	Lett revisjon
17/2652	Aukra	x				x	
18/6451	Vanylven	x			x		
17/7704	Hustadvika*				x		

*Ny kommune frå 01.01.2020

Kommuneplanar – oversikt 2017

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
16/7344	Kristiansund	x			x	x	
17/1481	Stranda			x	x		
17/2118	Kristiansund		x		x		Rev. u-grad
17/2652	Aukra	x			x		
13/4390	Ålesund		x			x	Endring
17/2978	Sunndal		x		x		
14/2823	Giske		x		x		
15/7165	Sykkylven		x				Endring
17/2451	Surnadal		x				Endring

Kommuneplanar – oversikt 2016

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
13/2942	Aure		x			v	
14/1073	Molde		x			v	
15/2866	Volda	x				v	
13/4390	Ålesund		x			v	
13/4833	Averøy		x			v	
14/1073	Molde		x			v	Vurd. motsegn
16/3324	Skodje		x			v	
16/3102	Hareid		x		v		
13/4390	Ålesund		x			v	Vurd. motsegn
13/183	Vestnes		x				Endring
15/1611	Ulstein	x				v	
16/5849	Ålesund	x				v	Handlingsdel
16/6008	Volda		x		v		
13/4833	Averøy		x			v	2.g.
13/2942	Aure		x			v	2.g.

Kommuneplanar – oversikt 2015

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
11/4649	Herøy		x			v	+ mekling,KMD
11/9029	Sandøy		x			v	naust
12/4721	Sula		x				+ mekling x2 naust
13/183	Vestnes		x			v	naust
11/1866	Sande		x			v	+ mekling naust
15/1611	Ulstein			x	v		
1179029	Sandøy		x			v	2.g.
14/6119	Rindal	x				v	
13/855	Tingvoll		x			v	2.g.
15/2866	Volda	x			v		
13/4390	Ålesund	x			v		
12/5061	Aukra		x			v	
15/4136	Gjemnes			x	v		
13/4390	Ålesund		x			v	
10/8499	Sykkylven		x			v	Rev. naustføresegn.
15/5151	Halsa		x		v		
14/1073	Molde		x			v	
13/7457	Skodje	x				v	

Tabelloversikta viser at mange kommunar i fylket i løpet av planperioden 2015 – 2019 har hatt planprosessar på gang i samband med rullering og/eller mindre revisjonar av sine overordna kommuneplanar (jf. KP samfunns- og arealdel). Det er likevel store skilnader kommunane i mellom når det gjeld alder på vedtekne kommuneplanar. Tabellen i kap. 3 viser at det framleis er mange kommunar som har gamle og utdaterte kommuneplanar.

Statsforvaltaren understrekar verdien av å ha oppdaterte kommuneplanar. Dersom kommuneplanens samfunnsdel skal fungere som eit aktivt politisk styringsverktøy er det viktig at kommunen kan få gjort vedtak om ny, oppdatert plan tidleg i plan-/kommunestyreperioden. I samband med planstrategiarbeidet for den nye planperioden 2020 – 2023 har kommunane for alvor tatt tak i denne utfordringa. Dette er nærare kommentert i kap. 3.

Reguleringsplanar til høyring; kommuneoversikt 2020

Reguleringsplanane omfattar to typar; områderegulering og detaljregulering.

Det er flest detaljreguleringsplanar, og desse er i all hovudsak utarbeidd av private aktørar.

Tabellen under viser kommunevis fordeling av ekspedisjonar knytt til reguleringsplansaker i 2020. Vi ser at det er store skilnader i planaktiviteten kommunane i mellom. Store folkerike kommunar har naturleg nok oftast større planaktivitet enn dei små. Ikkje uventa ligg planaktiviteten i den nye storkommunen Ålesund på topp. Men også store folkerike kommunar elles, som t.d. bykommunane Molde og Kristiansund, merkar seg ut. Mange småkommunar kan periodevis også ligge høgt på statistikken. Dette kan m.a. omfatte kommunar med stort innslag av hytte-/fritidsbusetnad, eller for kystkommunar med utbyggingsområde i strandsona.

Dei 339 reguleringsplansakene i 2020 omfattar 97 saker til oppstart og 242 til offentlig høyring. Det er knytt motsegn til 65 saker; dette utgjer om lag 27 prosent av høyringssakene.

	2020 01.01. – 30.06.	2020 01.07. – 31.12.	2020 01.01 – 31.12.
Aukra	3	4	7
Aure	8	4	12
Averøy	4	1	5
Fjord	3	4	7
Giske	11	8	19
Gjemnes	1	1	2
Hareid	0	2	2
Herøy	5	10	15
Hustadvika	9	4	15
Kristiansund	16	10	26
Molde	20	18	38
Rauma	4	6	10
Sande	1	4	5
Smøla	8	4	12
Stranda	4	4	8
Sula	15	5	20
Sunndal	2	4	6
Surnadal	3	1	2
Sykkylven	6	6	12
Tingvoll	1	1	2
Ulstein	3	6	9
Vanylven	0	3	3
Vestnes	2	3	5
Volda	11	7	18
Ørsta	11	3	14
Ålesund	32	28	61
T.s. alle kom.	186	153	339
Oppstart + Høyring	57 + 129	40 + 113	97 + 242
Planar med motsegn			65

Tabell: Kommunale plansaker SFMR 2020 Reguleringsplanar

3. Kommunal planstrategi og kommuneplanen som verktøy

Nasjonale forventningar

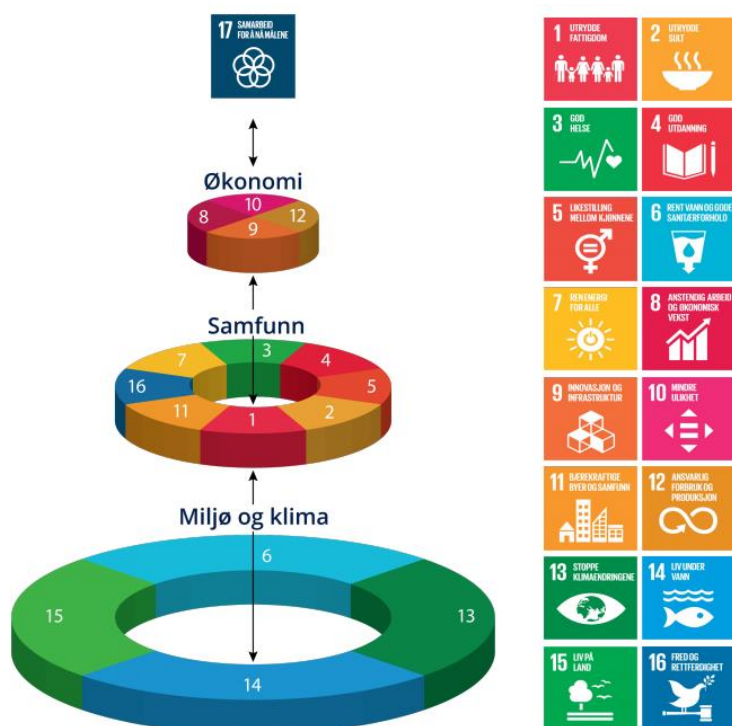
Regjeringa skal kvart fjerde år legge fram [nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging](#) for å fremje ei berekraftig utvikling i heile landet, jf. plan- og bygningslova § 6-1. Dei nasjonale forventningane skal følgjast opp i arbeidet med planstrategiar og planar i fylkeskommunane og kommunane, og ligg til grunn for dei statlege myndigheitene sin medverknad i planlegginga. Formålet med dei nasjonale forventningane er er retta mot følgjande forhold:

- det peikar på mål, oppgåver og interesser som regjeringa meiner det er viktig at fylkeskommunen og kommunane legg vekt på i si planlegging etter pbl i den komande 4-årsperioden (2019 – 2023)
- det skal leggast til grunn for dei nye fylkestinga og kommunestyra sitt arbeid med regionale og kommunale planstrategiar og for statleg medverknad i planlegginga
- det skal medverke til ei styrking av samanhengen mellom plannivåa
- det er ikkje uttømande, men må sjåast i samanheng med gjeldande regelverk og rettleiing

[Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023](#) vedtatt ved kgl. res. 14.05.2019, legg viktige rammer og føringar planleggings- og utviklingsarbeid i kommunar og fylkeskommunar. Regjeringa legg her vekt på at vi står overfor fire store utfordringar:

- å skape eit berekraftig velferdssamfunn
- å skape eit økologisk berekraftig samfunn gjennom mellom anna ein offensiv klimapolitikk og ei forsvarleg ressursforvaltning
- å skape eit sosialt berekraftig samfunn
- å skape eit trygt samfunn for alle

Regionale og lokale myndigheiter har sentrale oppgåver med å handtere desse utfordringane.

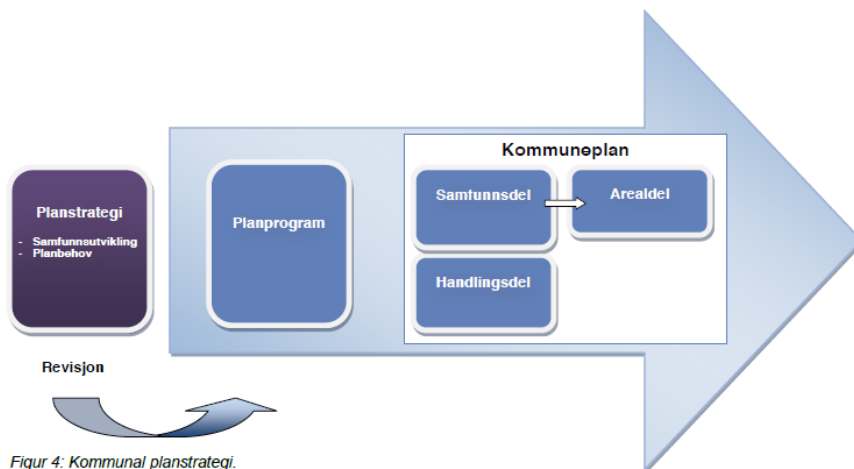
FNs berekraftsmål skal legge rammer og føringar for regional og kommunal planlegging

Dei nasjonale forventningane skal følgjast opp i arbeidet med planstrategiar og planar i fylkeskommunane og kommunane, og ligg til grunn for dei statlege myndigheitene sin medverknad i planlegginga. Nye [nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023](#) peikar på at dei 17 berekraftmåla til FN, som Noreg har slutta seg til, skal vere grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga. Berekraftsmåla vil i tråd med dette vere retningsgivande i samband med planstrategiarbeidet, og slik legge tydelege føringar for det vidare arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel med handlingsplan som følgjer budsjett og økonomiplanarbeidet.

Arbeidet med eit samla utfordringsbilde og kunnskapsgrunnlag vil vere eit viktig utgangspunkt for arbeidet med den kommunale planstrategien. Fylkeskommunens arbeid med regional planstrategi vil elles vere ein nyttig referanse. Saman med ny utgåve av *Fylkesstatistikk, Kommunestatistikk og Folkehelsestatistikk*, samt dokumentet *Utfordringar og moglegheiter for Møre og Romsdal mot 2030* vil dette vere eit viktig kunnskapsgrunnlag for det vidare planarbeidet.

Arbeidet med kommunal planstrategi og utarbeiding av planprogram for kommuneplanens samfunnsdel vil kunne leggst opp som parallelle prosessar. Vi har understreka behovet for ei tett kopling mellom desse plandokumenta og peika på korleis dette kan vidareførast i den vidare planprosessen knytt til kommuneplanen.

Prinsippeskissa under viser koplingane mellom kommunal planstrategi, planprogram og kommuneplan med samfunns- og arealdel (kjelde: KMD)

Figur 4: Kommunal planstrategi.

Nasjonale forventningar til regional og kommunale planlegging gir viktige rammer og føringar for nye rundar med regionale og kommunale planstrategiar. Alle fylkeskommunar og kommunar skal ha fastsett sin planstrategi seinast innan eitt år etter konstituering av nye fylkesting og kommunestyre etter fylkestings- og kommunestyrevalet hausten 2019.

Møre og Romsdal fylkeskommune har i samband med oppstart av ny runde med regional planstrategi utarbeidd eit viktig kunnskapsgrunnlag med rapporten [Utfordringar og moglegheiter for Møre og Romsdal mot 2030](#). Dette saman med ny utgåve av [Fylkesstatistikk, Kommunestatistikk og Folkehelsestatistikk](#) utgjer eit viktig kunnskapsgrunnlag for både regionalt og kommunalt plan- og utviklingsarbeid.

Kommunal planstrategi som utgangspunkt for vurdering av kommunens planbehov

Arbeidet med kommunal planstrategi gir kommunane nyttig oversikt over eigen planportefølje sett i forhold til status, utviklingstrekk og utfordringar på viktige samfunnsområde, og utgjør vidare ei viktig plattform for vidare arbeid med rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

Dei fleste kommunane i vårt fylke er ved utgangen av 2020 godt i gang med planstrategiarbeidet for 2019 – 2023. Dette omfattar også dei nye kommunane som er etablert frå 01.01.2020 som resultat av kommunereformen. Statsforvaltaren som høyringsinstans gir fyldige tilbakemeldingar til kommunane i samband med planstrategiarbeidet. Alle fagavdelingane hos Statsforvaltaren vil her gi innspel og merknader knytt til sine fag- og ansvarsområde.

Kommuneplanen som lokalpolitisk styringsverktøy

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal (SFMR) har i 2020 prioritert tett oppfølging av det strategiske planarbeidet i kommunane.

Kommuneplanen som strategisk styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka. Kommuneplanens samfunnsdel omhandlar langsiktige utfordringar når det gjeld mål og strategiar, både for kommunens rolle som samfunnsutviklar og som tenesteytar. Samfunnsdelen vil gjennom ein eigen handlingsdel vere direkte kopla til kommunens økonomiplansystem, og vil samstundes legge viktige rammer og føringar for vidare arbeid med kommuneplanens arealdel.

Dersom kommuneplanens samfunnsdel skal vere eit viktig lokalpolitisk styringsverktøy, slik plan- og bygningslova og kommunelova legg til grunn, stiller dette krav om at planen er direkte knytt opp til valperiodane og kan vedtakast tidleg i perioden. Statsforvaltaren har i 2020 prioritert tett oppfølging av det strategiske kommuneplanarbeidet i samarbeid med fylkeskommunen og dei einiskilde kommunane. Kommuneplanen som politisk utviklings- og styringsverktøy var elles eit hovudtema i samband med Statsforvaltarens kommunedialogmøte i 2020, og vil bli følgd vidare opp i 2021.

Krav om planfagleg kompetanse og kapasitet

Kommunane har ansvar for at plan- og bygningslovas formelle krav til prosess og innhald er oppfylt i planarbeidet. Det er viktig at den kommunale samfunns- og arealplanlegginga er basert på eit oppdatert kunnskapsgrunnlag og nødvendig plankompetanse. Det er ei klar forventning frå nasjonale og regionale planstyresmakter at utvikling og utbygging i kommunane skal vurderast og avklarast i samband med revisjon av kommuneplanen. Dette er viktig for å kunne sikre ei berekraftig samfunnsutvikling og arealforvaltning. For å få dette til er det avgjerande at kommunane i 2020 prioriterer arbeidet med kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel.

Planstatistikk SFMR v. 31.12.2019

Status for vedtak av Kommuneplan (samfunns- og arealdel) - kommuneoversikt

Kommune	Status gjeldande K-plan; vedtak pr.31.12.2019	
	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	2019	2017
Aure	2008	2017
Averøy	2015	2017
Eide	2005	2005
Fræna	2005	2014
Giske	2014	2018
Gjemnes	2003	2019
Halsa	2012	1998
Haram	2007	1999
Hareid	2006	2012
Herøy	2013	2014
Kristiansund	2017	2011
Midsund	2011	1997
Molde	2016	2016
Neset	2012	2012
Norddal	2007	2011
Rauma	2018	**2003
Sande	2009	2015
Sandøy	2011	2015
Skodje	2016	2019
Smøla	2007	2008
Stordal	2014	2003
Stranda	2019	1992
Sula	2011	2015
Sunndal	2014	2019
Surnadal	2014	2017
Sykkylven	2011	2013
Tingvoll	2014	2015
Ulstein	2017	2019
Vanylven	2009	2014
Vestnes	2015	2015
Volda	2016	**1990
Ørskog	2007	2006
Ørsta	2012	**1991
Ålesund	2016	2017
*MR fylkeskommune	Fylkesplan 2017 - 2020	

Tabell: Kommuneplanoversikt – alle kommunane i Møre og Romsdal

- Status vedtaksår for gjeldande Kommuneplan
 - Ingen markering/farge for plan vedtatt før 2011
 - Markering brunt for plan vedtatt 2011 - 2015
 - Markering grønt for plan vedtatt 2016 - 2019
 - Markering gult for rulleringsarbeid igangsett

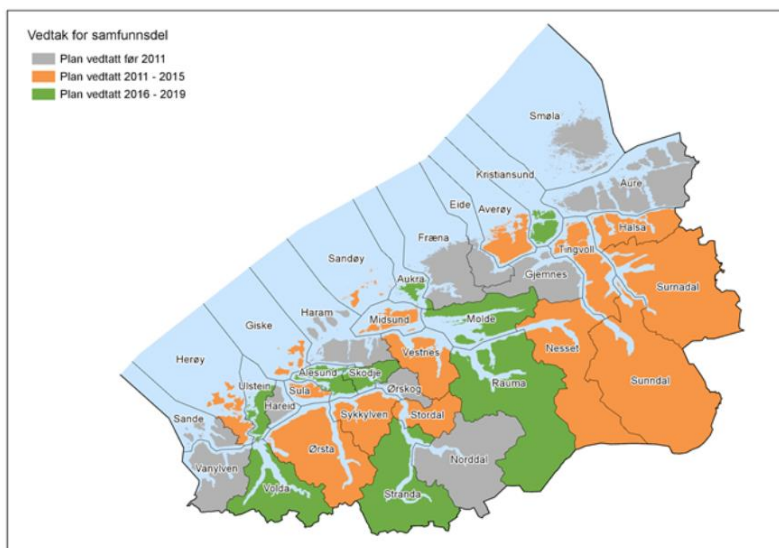
* MR fylkeskommune; Regional planstrategi 2016 – 2020

** KP arealdel med seinare oppdatert kommunedelplan for sentrumsområde

Store variasjonar kommunane i mellom

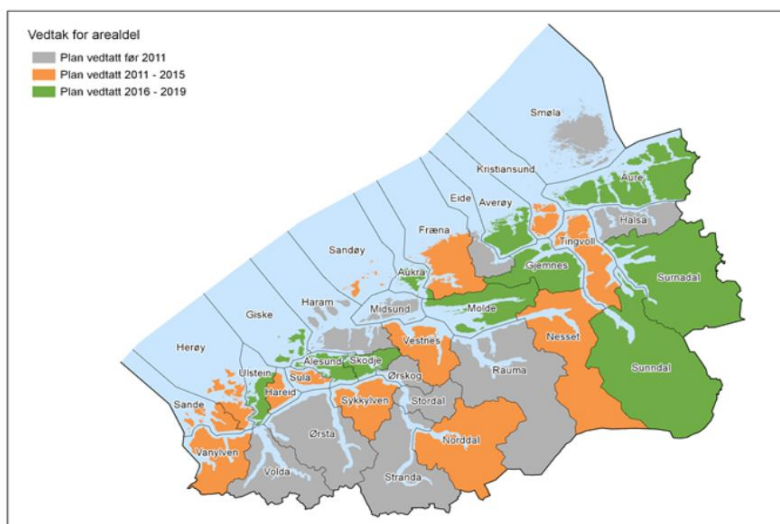
Mange av kommunane i Møre og Romsdal har i løpet av dei siste åra fått utarbeidd og vedtatt oppdaterte kommuneplanar. I første rekke omfattar dette kommuneplanens samfunnsdel. Denne vil naturleg danne rammer og retningslinjer for vidare arbeid med arealdelen. Som tabellen og karta viser er det likevel store variasjonar kommunane i mellom når det gjeld kor oppdaterte planar dei har. Vi ser elles at fleire kommunar har jobba godt med sine overordna planar for å få desse vedtatt i løpet av kommunestyreperioden 2015 – 2019, og for nokre også med tanke på kommunesamanslåingar med verknad frå 01.01.2020. Men tabellen viser også at fleire kommunar er i prosess med kommuneplanarbeidet.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kart som viser siste vedtatte samfunnsplan

Kommuneplanens arealdel

Kart som viser siste vedtatte arealplan

Ny runde med kommunale planstrategiar er gjennomført i 2020

I Møre og Romsdal har vi etter kommunereforma fått redusert talet på kommunar frå 36 til 26. På bakgrunn av kommunesamanslåingar har vi frå 1. januar 2020 fått fem nye kommunar; nye Volda, nye Ålesund, Fjord, nye Molde og Hustadvika. To kommunar, Rindal og Halså, har gått over til Trøndelag, medan Hornindal vart slått saman med Volda kommune. Det nye kommunekartet viser store variasjonar kommunane i mellom i høve til m.a. demografi, areal, sentralitet og næringsstruktur. Fylket har gått frå 18 til 9 kommunar med færre enn 5000 innbyggjarar.

Ved utgangen av året har SFMR mottatt utkast til planstrategi for perioden 2020 – 2023 frå 24 av 26 kommunar; Molde og Stranda manglar. Mange kommunar har kopla planstrategiarbeidet direkte til oppstartsmelding/planprogram for kommuneplanens samfunnsdel, og med signal om vedtak av ny KP samfunnsdel i løpet av 2021. Statsforvaltaren ser positivt på at kommunane tidleg i planperioden har starta arbeidet med utarbeiding av ny kommuneplan. Så langt har 17 kommunar meldt oppstart av arbeid med rullering av KP samfunnsdel, og 9 av desse har også fått utarbeidd planutkast til offentleg høyring. Dersom KP samfunnsdel skal vere eit viktig lokalpolitisk styringsverktøy, slik plan- og bygningslova og kommunelova legg til grunn, stiller dette krav om at planen må vere direkte knytt opp til valperiodane og vedtakast tidleg i perioden.

Alle fagavdelingane/fagstabane hos SFMR leverer innspel til våre høyringsfråsegner. For ein nærare gjennomgang av Statsforvaltarens rolle og ansvarsoppgåver knytt til kommunalt plan- og utviklingsarbeid viser vi til [Fylkesmannen sitt forventningsbrev 2020 til kommunane i Møre og Romsdal](#). Dokumentet gir viktige rammer og føringar for kommunens vidare arbeid med den kommunale planstrategien og kommuneplanens samfunnsdel. Tabellen under viser status for framdrift i kommunane sitt arbeid med utarbeiding av kommunale planstrategiar for planperioden 2020 – 2023, samt arbeid knytt til oppstart og rullering av kommuneplanen samfunnsdel.

Oppsummert kan vi slå fast at kommunane i langt større grad enn tidlegare har fått utarbeidd og gjort vedtak om kommunal planstrategi tidleg i planperioden. Mange har kopla dette direkte til oppstart og planprogram for vidare arbeid med rullering av kommuneplanens samfunnsdel. Vidare ser vi at kommunane gjennom planstrategiarbeidet har understreka behovet for å få på plass ein oppdatert kommuneplan. Fleire kommunar har i tråd med dette ambisjon om å få vedtatt samfunnsdel med handlingsplan knytt til økonomiplan og overordna arealstrategi med rammer og føringar for vidare arbeid med kommuneplanens arealdel.

Vi ser vidare at fleire kommunar har samarbeidd om eit felles kunnskapsgrunnlag og utfordringsbilde i samband med planstrategiarbeidet. Vi har også sett eksempel på at kompetanse og kapasitet vil kunne styrkast gjennom ulike nettverkssamarbeid. Kommunane har elles gjennom sitt planarbeid i 2020 lagt FNs berekraftsmål til grunn for vidare drøfting og formulering av lokale mål, strategiar og tiltak.

Kommunal planstrategi (KPS) 2019 - 2023
Kommuneplanens samfunnsdel (KP samf)

Kommune	KPS status pr. 16.12.2020	KP samf status pr. 16.12.2020	Merknad
	X=KPS XX=KPS+pp KPsamf	X=planprogram XX=off.høyring	
Aukra	X		KP samf blir vidareført
Aure	X	X	
Averøy	XX	XX	
Fjord	XX	X	
Giske	XX	X	
Gjemnes	XX	XX	
Hareid	X	X	
Herøy	X		
Hustadvika	X	XX	
Kristiansund	XX	XX	
Molde		X	KPS oppstart h-20 kopling KPsamf?
Rauma	X		KP samf frå 2018 blir vidareført
Sande	X	X	
Smøla	XX	XX	
Stranda			KPS oppstart h-20?? vidaref. KPsamf?
Sula	X		
Sunddal	XX	XX	
Surnadal	XX	XX	
Sykkylven	XX	X	
Tingvoll	XX	XX	
Ulstein	X		
Vanylven	X		
Vestnes	XX	X	
Volda	X		
Ørsta	X		KP samf blir vidareført
Ålesund	X	XX	
T.s. alle kom.	24 / 11	17 / 9	

Tabell: Høyringsutkast Kommunal planstrategi og Kommuneplanens samfunnsdel; kommuneoversikt

Statsforvaltaren vil i 2021 prioritere vidare oppfølging av det strategiske planarbeidet i kommunane gjennom prosessane knytt til rullering og revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Viktige rammer og føringar vil her kunne leggast både gjennom ein eigen handlingsdel med kopling til kommunens økonomistyringssystem, og gjennom utarbeiding av ein overordna arealstrategi med rammer og føringar for kommuneplanens arealdel.

For dei fem nye samanslåingskommunane vil kommuneplanens arealdel frå dei «gamle» kommunane bli vidareført som kommunedelplanar for delområde i den nye kommunen i tråd med dei gamle kommunegrensene. Desse delplanane vil gjelde til den nye kommunen får på plass ein ny samla arealdel utarbeidd på bakgrunn av ny samfunnsdel med overordna areal-/utbyggingsstrategi.

4. Motsegn

Statlege og regionale organ kan fremje motsegn (innsigelse) mot kommunale planar som er i strid med nasjonale interesser. Statsforvaltaren grip inn i kommunal arealforvaltning ved å varsle eller fremje motsegn, og ved å klage på vedtak i dispensasjonssaker.

Av reglane for motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova framgår det m.a. at:

- Kommunen har ansvar for at nasjonale og regionale interesser blir tatt omsyn til i planlegginga.
 - Statlege og regionale organ skal medverke i planarbeidet slik at desse interessene vert innarbeidd i planane. Reglane om motsegn skal sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonal eller regional politikk.
- Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen.
 - Saka kan gå vidare, anten ved at kommunane endrar planen, det vert gjennomført mekling eller at planen går direkte til avgjerd i Miljøverndepartementet.
- Dersom kommunen tek motsegna til følge og endrar planen må dei sende det reviderte planutkastet til etaten som har fremja motsegna.
 - Motsegna skal vere trekt formelt (skriftleg) *før* kommunen kan vedta (eigengodkjenne) planen.

For regelverk og prosedyrar om motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eige rundskriv [Rundskriv H-2/14](#); *Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven*. For ei nærare utdjupeing av miljøinteresser av nasjonal og vesentleg regional betydning, kan det visast til [Rundskriv T-2/16](#) frå Klima- og miljødepartementet; *Nasjonale og regionale interesser på miljøområdet – klargjering av miljøforvaltningens praksis*

Motsegner fordelt på plantypar

SFMR har i 2020 fremma motsegn til 71 planar; dette omfattar 65 reguleringsplanar og 6 kommune(del-)planar. I høve til talet på plansaker samla, utgjer motsegnssakene ein relativt låg del. For reguleringsplansaker er det knytt motsegn til om lag 25 prosent av sakene. Dette talet ligg om lag på nivå med tidlegare år. I forhold til kommuneplanens arealdel vil det oftast vere knytt motsegn både til ulike tema og delområde i samband med første gangs offentleg høyring. Omfanget og kompleksiteten i slike overordna planar tilseier at det her meir unntaksvis vil vere planar utan motsegn. Statsforvaltaren har her oppmoda kommunen til å gå i vidare dialog med motsegnsinstansane for å finne løysingar utan å gå vegen direkte om formell mekling. Talet på arealplansaker til mekling har i tråd med dette gått kraftig ned i løpet av dei siste åra.

	Første halvår		Andre halvår		2019	2020
	2019	2020	2019	2020		
Kommuneplan - arealdel	8	0	5	11	13	6
Reguleringsplan	38	33	29	32	67	65
Planar med motsegn samla	46	33	34	43	80	71

Forsøk med statleg samordning av motsegn til kommunale planar

Tabellen under viser samla oversikt over motsegner frå statsetatane knytt til samordningsforsøket i perioden 01.04.2015 – 31.12.2020. Ordninga vart gjort permanent frå 01.01.2018. Motsegnene er registrert på sak. I prinsippet vil det kunne vere fleire motsegnspunkt frå den aktuelle motsegnsetaten knytt til same sak. Dei fleste sakene som er omfatta av samordningsforsøket er knytt til reguleringsplanar, men det er også saker knytt til kommuneplanar og kommunedelplanar (område).

Som det framgår av tabellen har SFMR sjølv motsegn i dei fleste sakene som omfattar samordningsforsøket. Desse motsegnene er likevel ikkje rekna med i oppsummeringskolonna til høgre. Motsegnene frå SFMR blir nærare presentert i avsnittet under.

	SVV	NVE	KV	FDIR	BNOR	AVINOR	MAT	SFMR	Eksterne
2015*	14	4	1	0	1	1	0	15	21
2016	17	1	0	0	0	2	1	14	22
2017	18	9	0	1	0	6	0	26	32
2018	14	14	0	0	0	2	0	24	27
2019	11	18	1	0	1	0	0	23	27
2020	6	14	0	0	0	1	0	17	18
Samordning t.s. 2015 -2020	80	60	2	1	2	12	1	119	147

Tabell: Saker i ordninga med samordning av statleg motsegn 2015 – 2019

Forkortingar:

SVV = Statens vegvesen, NVE = Norges vassdrags- og energidirektorat, KV = Kystverket, FDIR = Fiskeri direktoratet BN = Bane Nor, MAT = Mattilsynet

For 2020 er det registrert 18 motsegnssaker; 16 av desse er reguleringsplansaker og 2 er knytt til kommune(del-)planar. NVE har motsegn til 14, SVV til 6 og Avinor til 1 sak. Som det også framgår av årsoversikta i tabellen over har SFMR sjølv motsegn i dei fleste sakene som omfattar samordningsforsøket. I 2020 utgjer dette 17 av dei 18 sakene. Desse motsegnene er likevel ikkje rekna med i oppsummeringskolonna til høgre. Alle motsegnssakene frå SFMR blir nærare presentert i avsnittet under.

Motsegner fordelt på plantema

Til same plan kan det vere fremma fleire motsegner ut frå ulike tema/fagområde. Særleg gjeld dette kommuneplanar. Dersom ein tar utgangspunkt i typar plantema det er knytt motsegn til i samband med alle kommune(-del)planar og reguleringsplanar, fordeler dette seg på 6 saker knytt til kommune(del-)planar og 65 reguleringsplansaker).

Når det gjeld motsegnstema er det kategoriane *Barn og unge*, *ROS/Samfunnstryggleik/Klima*, og *Forureining/Støy* som oftast går igjen. Kommuneplansakene vil oftast omfatte fleire motsegnspunkt knytt til ulike plantema, men gjerne også fleire motsegnspunkt knytt til same tema. T.d. vil det kunne reisast motsegn på grunn av jordvern knytt til fleire delområde i planen. Motsegn knytt til same tema for ulike delområde i planen vil ikkje bli fanga opp av statistikken.

Planar med motsegn	KP motsegn N=6	RP motsegn N=65	Motsegn samla KP + RP N=71
Tema for motsegn			
Planfagleg/KU	2	5	7
Naturmangfald Landskap Friluftsliv Grønstruktur	1	9	10
Strandsone	1	5	6
Vassdrag	0	0	0
Barn og unge	2	31	33
Folkehelse	0	1	1
Universell utforming	0	0	0
Landbruk	2	1	3
BATP/klima	0	0	0
ROS/samf.tryggleik/klima	3	28	31
Forureining /Støy	1	28	29
Kjøpesenter/senterstruktur	0	0	0
Anna	0	0	0
Samla tal motsegnstema	12	108	120

Tabell: Motsegner fordelt på plantema 2020

Tendensen/mønsteret for 2020 er her langt på veg samanfallande med tidlegare års statistikk. Dette omfattar både i forhold til tema fordelt på merknader og på motsegner.

År	Motsegn samla Kommuneplan (KP) + Reguleringsplan (RP)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Planar med motsegn	N=58	N=79	N=83	N=69	N=80	N=71
Tema for motsegn						
Planfagleg/KU	8	9	17	11	15	7
Naturmangfald Landskap Friluftsliv/ Grønstruktur	15	12	21	13	10	10
Strandsone	9	8	12	4	4	6
Vassdrag	0	1	1	0	3	0
Barn og unge	33	30	17	14	19	33
Folkehelse	0	0	5	0	0	1
Universell utforming	0	0	0	0	0	0
Landbruk	6	1	3	5	13	3
BATP/klima	2	0	1	5	2	0
ROS/samf.tryggleik/klima	20	21	28	25	53	31
Forureining /Støy	31	22	33	25	25	29
Kjøpesenter/senterstruktur	1	0	1	1	1	0
Anna		0	0	0	1	0
Samla tal motsegnstema	118	117	138	101	146	120

Tabell: Motsegner fordelt på plantema 2015 - 2020

Mange av motsegner har elles preg av å vere av meir «plan-teknisk» karakter. Typisk her er manglar eller uklare punkt knytt til kunnskapsgrunnlag, plankart eller planføresegner. På bakgrunn av Statsforvaltarens høyringsbrev er dette forhold i planen som raskt blir retta opp gjennom vidare oppfølging og dialog mellom partane. Nær alle saker med motsegn blir i tråd med dette løyst undervegs i planprosessen utan at saka blir tatt til formell mekling. Tabellen under viser motsegner fordelt på ulike plantema for perioden 2015 – 2020.

Talet på motsegner fordelt etter kommunar

Oversikta under viser at talet på motsegner varierer kommunane i mellom. Kommunar med stor planaktivitet/mange planar vil naturleg nok såleis ha større sjanse for å plassere seg i toppen av lista enn kommunar med få/ingen plansaker til høyring. Men her er det også ei rekke andre faktorar som spelar inn. Dette gjeld m.a. vurderingar knytt både til omfang, kompleksitet og kvalitet knytt til dei enkelte planane. Vilkår og alternativ for utvikling og utbygging av området, samt press frå utbyggjarar/tiltakshavarar vil også kunne variere. For reguleringsplanane sin del er om lag 80 prosent av planane utarbeidde av private aktørar/konsulentar. Dette omfattar i all hovudsak detaljreguleringar. Kommunane som planmyndigheit har likevel ei viktig rolle med tanke på kontroll og godkjenning av desse. Spørsmål om både kapasitet og kompetanse i den kommunale plansaksbehandlinga er såleis viktig.

Regjeringa har som målsetting at talet på motsegner skal ned. Gode planprosessar og betre fagleg kvalitet på planane vil her vere ein viktig og avgjerande faktor. Frå Statsforvaltaren si side er det lagt vekt på god og tett kontakt undervegs i planprosessane. Over tid har Statsforvaltaren fått ei meir aktiv rettleiarrolle retta mot kommunane. Det er vidare lagt stor vekt på å løyse motsegner undervegs i planprosessen gjennom dialog og uformelle arbeids-/drøftingsmøte. Så godt som alle motsegner blir som eit direkte resultat av dette løyst utan å gå vegen om mekling.

Arealplanar som omfattar viktige regionale eller nasjonale interesser, og elles der det er varsla motsegn, blir følgd opp med eigne synfaringar. Presentasjon og gjennomgang av planutkast vil elles vere tema på uformelle arbeidsmøte med kommunar, utbyggjar, konsulentar eller andre aktørgrupper. Som del av samordningsforsøket vil Statsforvaltaren ofte her trekke med andre statlege aktørar. Statsforvaltaren vil elles også saman med fylkeskommunen kunne ta initiativ til slike arbeidsmøte. Kommunane vil i tillegg kunne legge plansaker fram i samband med regionalt planforum. Dette er ein nyttig felles arena der kommunane vil kunne få innspel og tilbakemeldingar frå både regionale og statlege planstyresmakter undervegs i planprosessen.

Talet på motsegner fordelt etter kommunar.

Kommunestatistikk plansaker 2020

Motsegn Kommuneplan (K/KDP) + Reguleringsplan (R); kommuneoversikt

	Første halvår 2020 01.01 – 30.06	Andre halvår 2020 01.07 – 31.12	2020 01.01. – 31.12.
Aukra			
Aure		1R	1R
Averøy	1R		1R
Fjord			
Giske	3R	2R	5R
Gjemnes			
Hareid		1R	1R
Herøy		3R	3R
Hustadvika	2R	1R	3R
Kristiansund	2R	2K + 3R	2K + 5R
Molde	2R	1K + 5R	1K + 7R
Rauma		1R	1R
Sande		2R	2R
Smøla	2R	1K + 2R	1K + 2R
Stranda		1K	1K
Sula	4R	1R	5R
Sunndal			
Surnadal	2R	1K	1K + 2R
Sykkylven	2R	1R	3R
Tingvoll	1R		1R
Ulstein			
Vanylven		1R	1R
Vestnes		2R	2R
Volda	3R	1R	4R
Ørsta	2R		2R
Ålesund	8R	6R	14R
T.s. alle kom.	33R	6K + 32R	6K + 65R

Tabell: Motsegnsaker SFMR fordelt på Kommune(del)- og Reguleringsplanar; kommuneoversikt

5. Mekling

Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen. Saka kan gå vidare, anten ved at kommunen endrar planen, det vert gjennomført mekling, eller at planen går direkte til avgjerd i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). For meir om motsegn og mekling i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eit eige rundskriv [H-2/24 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven](#) For ei nærare utdjuping av miljøinteresser av nasjonal og vesentleg regional betydning, kan det visast til Rundskriv [Rundskriv T-2/16](#) frå Klima- og miljødepartementet; *Nasjonale og regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens praksis*

Meklingsmøte

Statsforvaltaren er meklingsinstans. I løpet av 2020 har det ikkje vore gjennomført formelle meklingsmøte.

Statsforvaltaren har likevel mottatt førespurnad om mekling knytt til fleire uavklarte motsegner både i kommune- og reguleringsplansaker. Utan å gå direkte på formell mekling er det i situasjonar som dette i større grad enn tidlegare opna for meir uformelle dialog-/forhandlingsmøte. Gjennom dette har ein lykkast å finne løysingar utan å ta saka til mekling. I 2019 vart det gjennomført to meklingsmøte; begge knytt til kommuneplanar. Dette gjeld

- Ulstein kommune KP arealdel der fylkeskommunen på bakgrunn av automatisk freda kulturminne har motsegn til utviding av kyrkjegarden på Osneset
- Skodje kommune KP arealdel der Statsforvaltaren har motsegn til eit sentrumsnært bustadområde i konflikt med landbruks- og jordverninteresser

Meklingane førte ikkje fram. Desse to sakene er seinare oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) for vidare behandling (jf. oversikt under.

Oversendingssaker til Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Uavklarte motsegner blir oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Dei fleste oversendingssakene til departementet har vore gjennom ei formell meklingsrunde. Men det har også unntaksvis vore motsegnssaker som etter uformelle drøftingar/arbeidsmøte, og etter samråd med partane, har blitt direkte oversendt KMD. Alle oversendingssakene til KMD blir elles følgd opp gjennom eigne møte og synfaringar i samarbeid mellom KMD og Fylkesmannen. Aktuelle fagdepartement og direktorat blir også involvert i den vidare saksbehandlinga, og desse leverer sine tilrådingar i saka til KMD. På bakgrunn av dette fattar KMD ved statsråden endeleg vedtak i saka. Vedtaket kan ikkje påklagast.

I 2020 har SFMR oversendt ei uavklart motsegnssak til KMD. Dette omfatta Sykkylven kommune - kommunedelplan for Sykkylven sentrum – Ikorntnes. Fylkeskommunen reiste motsegn til eit område i planen ut frå jordvernomsyn. Saka vart i samråd med partane oversendt departementet utan formell meklingsrunde. Saka er framleis under sluttbehandling i KMD. I løpet av 2019 var det heile seks nye oversendingssaker til KMD. Av desse har tre saker (Averøy, Ulstein og Skodje) vore gjennom ei meklingsrunde hos Statsforvaltaren. Meklingane førte ikkje fram og sakene vart oversendt departementet for endeleg avgjerd.

For dei tre andre sakene i 2019 (Stranda, Nettet og Ørsta) har det ikkje vore gjennomført meklingsmøte. Desse sakene har vore gjennom fleire arbeids- og dialogmøte med søkelys på dei aktuelle motsegnspunkta. Partane konkluderte i desse sakene med at meklingsmøte ikkje ville kunne bidra til å finne løysing på dei fastlåste konfliktane.

Tabellen under viser aktuelle motsegnssaker oversendt KMD i løpet av perioden 2012 – 2020.

Sakene er sortert etter oversendingsår/-dato med dei siste/nyaste sakene først.

I løpet av perioden 2012 - 2020 har Statsforvaltaren hatt 21 motsegnssaker oversendt departementet for avgjerd (Miljøverndepartementet før 01.01.2014). SFMR har vore part i om lag halvparten (10) av desse.

Berre i tre av dei i alt 20 sakene har motsegnsinstansane fått medhald; dette gjeld alle saker med motsegn frå MR fylkeskommune knytt til automatisk freda kulturminne.

Vi ser vidare at berre 1 av dei 9 sakene med motsegn frå FMMR har fått fullt ut medhald i KMD. Dette omfatta motsegn knytt til detaljhandel for reguleringsplanen for Digernes i Skodje kommune i 2012. I dei andre åtte sakene har kommunen heilt (5 saker) eller delvis (3 saker) fått medhald. Det er likevel viktig å understreke at FMMR i desse sakene har fått brei fagleg støtte frå involverte direktorat og fagdepartement knytt til våre vurderingar og konklusjonar. Dette kjem elles direkte til uttrykk gjennom dei faglege råda desse spelar inn til KMD som ledd i den vidare saksbehandlinga.

Sak ephorte	Kommune	Plantype /planområde	Motsegs- part	Motsegs- tema	Oversend KMD	Vedtak i KMD
2020						
17/5576	Sykkylven	KDP sentrum S og Ikorntnes	MRfk	Jordvern	13.08.20	Under behandling...
2019						
16/3324	Skodje	KP arealdel	FMMR	Jordvern	26.09.19	Kom får medhald
16/6920	Ørsta	RP Ørsta sentrum	FMMR	Støy	16.09.19	Kom får medhald
15/1611	Ulstein	KP arealdel	MRfk	Aut.freda kulturminne	03.09.19	MRfk får medhald
16/1777	Neset	RP Bergmesteren Raudsand	MRfk, nabokommunar	Avfallsdeponi	16.08.19	Kom får medhald
14/4203	Stranda	RP Geiranger	FMMR, MRfk, NVE	Natur/miljø, Samftrygg, Kulturvern	25.02.19	Kom får delvis medhald
16/5329	Averøy	RP Tøfta	FMMR	Natur/miljø. Friluftsliv, Planf	11.02.19	Kom får medhald
2017						
16/1359	Hareid	RP Fremste Teigane	MRfk	Aut. freda kulturminne	19.01.2018	Kom får delvis medhald
2017						
11/2744	Haram	RP Longva hamn	Kystverket	Fiskerihamn	16.02.2017	Kom får medhald
14/3195	Vestnes	RP Vestnes sentrum	Statens vegvesen	Rundkøyning E39	20.02.2017	Kom får medhald
11/6703	Norddal	RP Syltemoa	MRfk	Aut. freda kulturminne	07.04.2017	MRfk får medhald
2016						
14/946	Sykkylven	RP Sykkylven sentrum	MR fylkeskomm	Aut. freda Kulturminne	20.12.2016	MRfk får medhald
12/4721	Sula	K-plan	FMMR	Naust-storleik	22.06.2016	Kom får delvis medhald
11/9029	Sandøy	K-plan	Kystverket	Fiskerihamn	07.03.2016	Kom får delvis medhald
2015						
11/4679	Herøy	K-plan	FMMR	Naust-storleik	09.12.2014	Kom får medhald
10/8293	Rauma	RP Måsvatnet	MRfk og FMMR	Natur, miljø, landskap	22.05.14	Kom får medhald
10/3519	Rindal	K-plan	Reindrif- forvaltninga	Tamrein	24.04.14	Kom får medhald
2013						
10/6724	Sande	Reg.plan Storehaugen	MRfk	Aut. freda kulturminne	25.04.2013	Kom får delvis medhald
2012						
10/4266	Neset	K-plan	FMMR, Sunndal k.	Landbruk, Natur miljø, Fiskeoppdrett	07.11.2012	Kom får delvis medhald
11/6096	Averøy	Reg.plan Uran	Statens vegvesen	Trafikksikring	22.10.2012	Kom får delvis medhald
10/4966	Skodje	Reg.plan Digernes	FMMR	RPB kjøpesenter	14.09.2012	FMMR får medhald

Tabell: Motsegnssaker oversendt KMD 2012 - 2020

Motsegnssaker oversendt departementet for sluttbehandling

For ei samla nasjonal oversikt over alle vedtak i motsegnssaker oversendt MD/KMD; sjå <https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/kommunal-planlegging/innsigelsessaker1/id2008038/>

Statistikk over motsegnssaker til departementet viser elles ein tydeleg tendens i retning av at færre motsegner blir tatt til følgje. Regjeringsskiftet hausten 2013 blir av mange peika på som ein viktig faktor her. Eit gjennomgåande trekk er at omsynet til lokale forhold og til kommunane sine politiske vedtak knytt til dei aktuelle plansakene blir tillagt større vekt i departementet sine samla vurderingar.

Tabellen under viser Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sin presentasjon av utfallet i motsegnssaker oversendt departementet for perioden 2010 – 2020 (Kjelde: KMD 2021).

Statistikken for 2020 blir av departementet kommentert slik:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) avgjorde 38 motsegner til kommunale arealplanar i 2020. Det er sytten fleire enn i 2019.

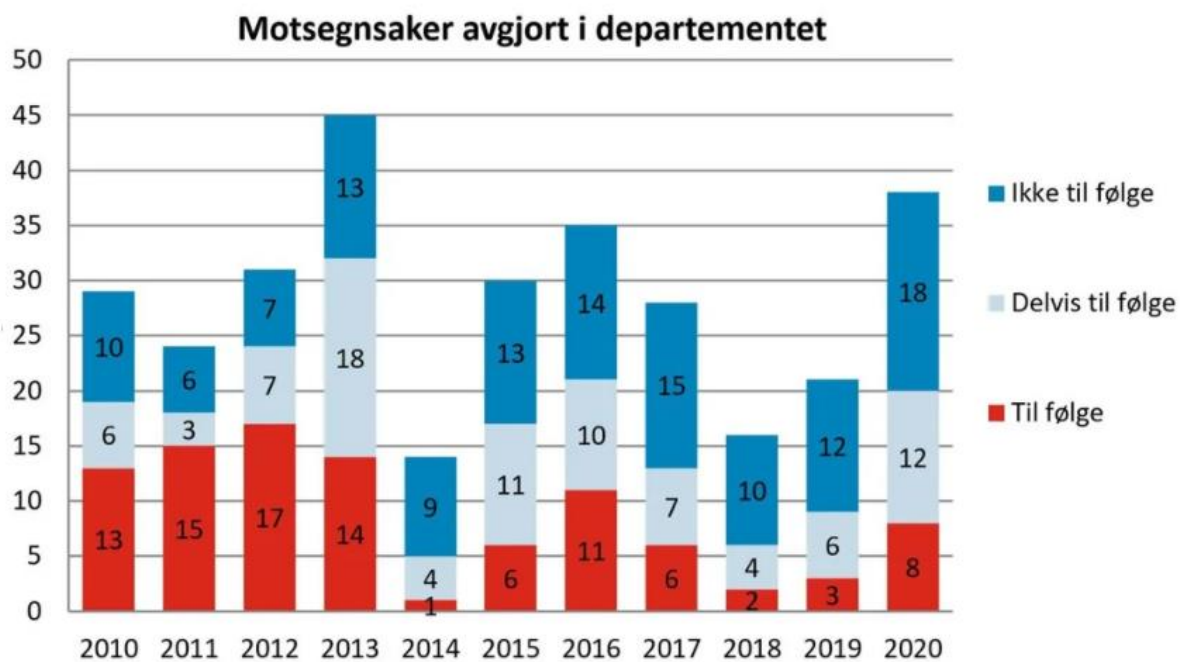
Kommunen fekk støtte i atten av sakene, og i tolv saker kom departementet fram til ei mellomløsning. Motsegnene blei tekne heilt til følgje i åtte saker.

Departementet si oppgåve er å avgjere om motsegnene skal takast til følgje, eller om vedtaket til kommunen, heilt eller delvis, kan godkjennast. Andre departement får høve til å uttale seg når saka er innafor deira ansvarsområde. Av alle arealplanane som blir vedtekne av kommunane, er det berre ein til to prosent som går til KMD.

Motsegnene som blir handsama i KMD omhandlar eit vidt spekter av nasjonale og viktige regionale interesser, som landbruk, samordna bustad-, areal- og transportplanlegging, naturmangfald, kulturminne, samfunnstryggleik og forsvar.

Motsegnene som blei handsama i 2020 har vore fremja av fylkesmannsembeta (statsforvaltarane), fylkeskommunane, Statens vegvesen, Bane Nor, Forsvarsbygg, NVE, Riksantikvaren, Sametinget, Mattilsynet og nabokommunar.

Sidan regjeringsskiftet i 2013 har KMD gjeve kommunane medhald i 52 prosent av sakene. KMD har kome fram til ei mellomløsning i 29 prosent av sakene, og motsegnene er tekne heilt til følgje i 19 prosent av sakene. Totalt er 191 saker handsama under Solberg-regjeringa.

Motsegningsaker avgjort i Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2010–2020.

6. Dispensasjonar og klager

Kommunale dispensasjonssaker

Statsforvaltaren kan gripe inn i kommunal arealforvaltning ved å klage på vedtak i kommunale dispensasjonssaker. I 2020 behandla SFMR 831 dispensasjonssaker. Desse fordeler seg slik:

- **dispensasjon frå kommuneplan (KP): 682 saker***
 - av desse dispensasjon frå pbl §1-8: 339 saker*
- **dispensasjon frå reguleringsplan (RP): 139 saker**

*nokre saker (4) omfattar dispensasjon både frå kommune- og reguleringsplan

I tabellen under er tal for dispensasjonssaker i 2020 samanlikna med statistikken for 2019. Av dette ser vi at samla tal på dispensasjonssaker har auka, og har nådd ein ny topp også i forhold til registreringar for tidlegare år.

	Første halvår		Andre halvår		Samla 01.01-31.12	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Samla disp.sak KP og RP	348 KP +105 RP	322 KP + 96 RP	283 KP +70 RP	360 KP + 41RP	631 KP + 175 RP 802	682KP + 137 RP 831
Ingen merknad	145	125	127	161	272	286
Merknad/fråråding	193	216	158	208	351	424
Varsel om klage	85	50	60	57	145	107
Klage	10	3	10	6	14	9

Tabell: Dispensasjonar og klagesaker 2019 og 2020

Merknader fordelt på ulike tema

Statsforvaltaren merknader til dispensasjonssaker omfattar både kommentarar av meir generell planfagleg karakter, samt innspel til ulike tema eller saksområde. Tabellen under viser korleis dette fordeler seg mellom dei ulike kategoriane. Også her vil halvårsstatistikken for 2020 kunne samanliknast direkte med tilsvarende periode for fjoråret.

Tema for merknader til disp.saker	Første halvår		Andre halvår		Samla 01.01-31.12	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Planfagleg	100	154	105	158	205	263
Naturmangfald Landskap Friluftsliv Grønstruktur	67	74	49	71	116	145
Strandsone	80	80	76	82	156	162
Vassdrag	5	10	8	7	13	17
Barn og unge	23	20	15	20	38	40
Folkehelse	4	1	0	0	4	1
Universell utforming	1	3	0	6	1	9
Landbruk	44	31	20	31	64	62
BATP/klima	0	9	1	10	1	19
ROS/samf.tryggleik/klima	103	86	95	134	198	220
Forureining /Støy	25	20	5420	25	45	45
Kjøpesenter/senterstruktur	0	0	0	0	0	0
Anna	2	0	2	0	4	0

Tabell: Merknader knytt til behandling av dispensasjonssaker fordelt på plantema 2019 og 2020

Kommunevis oversikt over dispensasjonssaker

Den kommunevise oversikta over dispensasjonssaker vil ikkje direkte kunne samanliknast med fjoråret. Dette ettersom talet på kommunar som resultat av kommunereforma er slått saman og redusert frå 35 kommunar i 2019 til 26 kommunar i 2020. Oversikta for kommunevis fordeling av dispensasjonssaker i 2020 går fram av tabellen under. Nye kommunar er markert med *

Kommunestatistikk plansaker 2020

Dispensasjon Kommuneplan (K) og Reguleringsplan (R); kommuneoversikt

Kommunar t.s. 26	Første halvår 01.01 – 30.06.20	Andre halvår 01.07 – 31.12.20	Til saman 2020 01.01 – 31.12
Aukra	4	5	9
Aure	33	39	72
Averøy	22	14	36
Fjord*	1	0	1
Giske	5	7	12
Gjemnes	5	9	14
Hareid	5	15	20
Herøy	19	22	41
Hustadvika*	33	40	73
Kristiansund	26	32	58
Molde*	46	23	69
Rauma	31	30	61
Sande	8	6	14
Smøla	18	13	31
Stranda	9	6	15
Sula	10	1	11
Sunndal	7	7	14
Surnadal	6	3	9
Sykkylven	5	7	12
Tingvoll	6	10	16
Ulstein	5	3	8
Vanylven	1	7	8
Vestnes	12	12	24
Volda*	20	20	40
Ørsta	4	10	14
Ålesund*	63	88	151
T.s. alle kom.	396	435	831

Tabell: Dispensasjonssaker etter pbl 2020; kommuneoversikt

0 – 20 saker	t.s 15 kommunar
21 – 40 saker	t.s. 4 kommunar
41 – 60 saker	t.s. 2 kommune
61 – 80 saker	t.s. 4 kommune
81 og over...	t.s. 1 kommune
831 saker	t.s. 26 kommunar

Framleis mange dispensasjonssaker

Både kommunane og Statsforvaltaren har felles interesse av at det blir færre dispensasjonar etter plan- og bygningslova. Oppdaterte og gode planar vil gi politikarane og administrasjonen gode og tydelege styringsverktøy. Gjennom dette vil behovet for dispensasjonar kunne reduserast.

Talet på oversende dispensasjonssaker til høyring hos Statsforvaltaren ligg framleis svært høgt. Årsakene til dette kan vere fleire og ulike. Ei generell utfordring for fleire av kommunane vil framleis vere mangel på oppdaterte arealplanar og at dispensasjonssøknader for ulike utbyggingstiltak kjem som ein naturleg konsekvens av dette. Dei fleste kommunane har gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar i føregåande planperiode 2016 – 2020 signalisert behov for rullering av sine kommuneplanar. Mange kommunar har starta dette rulleringsarbeidet, medan nokre har fått vedtatt nye, oppdaterte arealplanar i planperioden.

I samband med nye planstrategiar for planperioden 2020 – 2023 har dei fleste kommunane ein klar ambisjon om å få på plass oppdaterte kommuneplanar; dette omfattar kommuneplanens samfunnsdel tidleg i planperioden, og med rammer og føringar for vidare rullering/oppdatering av kommuneplanens arealdel i etterkant av dette.

Store variasjonar kommunane i mellom

Oversikt over dispensasjonssøknader kommunevis, viser at det er store skilnader kommunane i mellom. I fleire kommunar ligg talet på dispensasjonssøknader svært høgt målt i forhold til talet på planaktivitet og plansaker elles. Årsakene til at talet på dispensasjonssaker framleis held seg høgt kan vere fleire og ulike. At dei same kommunane år etter ligg på toppen av dispensasjonsstatistikken kan tyde på at det her kan vere ulik «kultur» eller praksis knytt til dette. Nærare kartlegging av statistikken og tala bak vil her kunne gi moglege forklaringar.

Tema for dispensasjon

Om lag 40 prosent av søknadene om dispensasjonsakene omfattar saksområde knytt til strandsoneforvaltning, jf. pbl §1-8 *Forbod mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag*. Etter plan- og bygningslova § 1-8 er det eit generelt byggeforbod i hundremetersbeltet langs sjøen. Kommunen skal legge dei statlege planretningslinjene for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen til grunn ved handsaming av søknader om tiltak her. Fleire av desse sakene gjeld søknad om dispensasjon frå plan knytt til oppføring av naust og flytebrygge.

I Statsforvaltaren sine høyringsfråsegner til dispensasjonssaker er det nokre tema som peikar seg ut. Dette omfattar *Planfaglege vurderingar*, *ROS/samfunnstryggleik /klima*, *Naturmangfald/landskap/friluftsliv* og *Strandsoneforvaltning*. Planfaglege merknader er gjerne av meir generell karakter, ofte knytt opp mot forholdet til gjeldande plan. Av andre tema som ofte går igjen kan nemnast *Landbruk/jordvern*. Fleire av desse sakene gjeld dispensasjonssøknader knytt til om frådelling av bustad- eller hyttetomt i LNF-område. Det er også mange saker med merknader knytt til *Barn og unge sine interesser* og til *Forureining/støy*.

Klager fremma av Statsforvaltaren på kommunale dispensasjonsvedtak.

SFMR har i 2020 påklaga 9 kommunale vedtak knytt til dispensasjonssøknader, og elles sendt varsel om klage knytt til 107 av dei i alt 831 sakene til behandling.

7. Oppsummering

Mange saker og stor aktivitet

Statistikken over behandling av plan- og dispensasjonssaker hos SFMR for 2020 viser at det er behandla 1239 saker/ekspedisjonar. Dette er på nivå med tilsvarende saksmengde for dei siste åra, der dette på årsbasis utgjorde 1208 saker både i 2018 og 2019. For heile perioden 2010 – 2019 ligg den samla saks- og arbeidsmengda knytt til plan- og dispensasjonssaker på eit høgt og relativt stabilt nivå med om lag 11-1200 saker i året.

Stor variasjon og spennvidde i plan- og dispensasjonssakene

Det er viktig å understreke at plan- og dispensasjonssakene varierer både i type, innhald og omfang – på same måte som plansituasjonen og planaktiviteten kommunane imellom varierer. Mange av sakene er både komplekse og konfliktfylte, og krev tett oppfølging i form av møte og synfaringar. **Plan- og dispensasjonssakene fordeler seg svært ulikt på kommunane;** nokre kommunar har vesentleg større aktivitet og fleire saker enn andre. Desse sakene viser elles svært ulike profilar for kommunane samla sett. Kommunar med stor aktivitet på plansida har gjerne få dispensasjonssaker relativt sett, medan fleire kommunar med låg planaktivitet ligg høgt på dispensasjonsstatistikken – både relativt og absolutt. **Det blir gjerne forventat at kommunar med oppdaterte arealplanar i mindre grad vil ha behov for å opne opp for å dispensere frå gjeldande plan. Vi ser likevel at dette ikkje er eintydig.** For å finne meir utfyllande forklaringar på observasjonar og utviklingstrekk for plan- og dispensasjonssakene, både kvar for seg og samla sett, vil det derfor vere behov for å gå nærare inn i statistikken.

Samordning av statlege motsegner til kommunale planar

Forsøket med statleg samordning av motsegn til kommunale arealplanar har gitt Statsforvaltaren ei utvida rolle i forhold til plansamordning. Statsforvaltaren i Møre og Romsdal kom med i forsøket frå 01.04.2015. Forsøksordninga vart forlenga ut 2017, og vart frå 01.01.2018 gjort til ei permanent ordning. For 2020 er det registrert 18 slike samordningssaker mot 27 i 2019. NVE og Statens vegvesen er part i dei fleste av desse. Omorganisering av Statens vegvesen frå 01.01.2020 har gjort at mange vegsaker no er overført til fylkeskommunen. For 2020 ser vi at dette har gjort seg utslag i statistikken ved at vegvesenet i langt mindre grad enn tidlegare er part i samordningssakene.

Motsegn, mekling og oversending til departementet

Talet på motsegner i arealplansaker ligg om lag på nivå med tidlegare år. Mønsteret er elles som tidlegare at flest motsegner knyter seg til manglar i samband med tema knytt til ROS/samfunnstryggleik/klima og til Støy/forureining. *Manglar av meir generell planfagleg karakter gir også grunnlag for mange motsegner.* **Tidleg medverknad og dialog undervegs i planprosessane gjer at konfliktar kan avklarast og løysast tidlegare; færre arealplansaker går til mekling.** Det er likevel ein tendens i retning av at fleire av sakene som går til mekling blir vidaresende til departementet for endeleg avgjerd. I løpet av 2020 vart det frå SFMR oversendt ei uavklart motsegnssaker for sluttbehandling i Kommunal- og moderniseringsdepartementet. I 2019 vart det registrert seks slike saker. I løpet av første halvår 2020 har det ikkje vore gjennomført formelle meklingsmøte.

Kommuneplanen som utviklings- og styringsverktøy

Kommuneplanen som styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka; fleire kommunar har som ledd i dette fått på plass eller er i prosess med oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel. Det langsiktige, strategiske og tverrfaglege perspektivet i det kommunale planarbeidet er styrka. I forhold til kommunereforma med nye

kommunale oppgåver og bygging av nye kommunar, vil dette vere av stor betydning. Kommuneplanens samfunnsdel omhandlar langsiktige utfordringar når det gjeld mål og strategiar, både for kommunens rolle som samfunnsutviklar og som tenesteytar. Samfunnsdelen vil gjennom ein eigen handlingsdel vere direkte kopla til kommunens økonomiplansystem, og vil samstundes legge viktige rammer og føringar for vidare arbeid med kommuneplanens arealdel.

Kommunale planstrategiar viser oversikt og viktige prioriteringar

Regjeringa skal kvart fjerde år legge fram Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging; jf. plan- og bygningslova § 6-1 <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§6-1> for å fremje ei berekraftig utvikling i heile landet. Dei nasjonale forventningane skal følgjast opp i arbeidet med planstrategiar og planar i fylkeskommunane og kommunane, og ligg til grunn for dei statlege myndigheitene sin medverknad i planlegginga.

Arbeidet med dei kommunale planstrategiane har gitt kommunane ei oversikt over eigen planportefølgje sett i forhold til status, utviklingstrekk og utfordringar på viktige samfunnsområde. Alle fagavdelingane hos SFMR bidrar aktivt med innspel til våre høyringsbrev til kommunane. Dette opnar for å kunne gi nyttige innspel og råd knytt til sentrale fag- og ansvarsområde, og gir også grunnlag for vidare dialog og oppfølging.

FNs berekraftsmål skal leggast til grunn

Nye [nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging](#) for perioden 2019 – 2023 peikar på at **dei 17 berekraftmåla til FN, som Noreg har slutta seg til, skal vere grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.** På bakgrunn av dette har kommunane i 2020 utarbeidd kommunale planstrategiar for planperioden 2020 – 2023. Ved utgangen av året har 24 av 26 kommunar levert utkast til kommunal planstrategi.

Kompetanse og kapasitet i kommunane varierer

Erfaringar frå den løpande plansaksbehandlinga viser at **kompetanse og kapasitet på planområdet varierer mykje kommunane i mellom; utfordringane i forhold til dette er gjerne størst i dei minste kommunane.** Dette reiser spørsmål om rettleiing og oppfølging frå Statsforvaltarens side – og gjerne i samarbeid med fylkeskommunen. Samarbeidet med fylkeskommunen på plansaksområdet frå tidlegare år er vidareført og vidareutvikla i 2020. Dette omfattar både kurs, konferansar, nettverkssamlingar, regionalt planforum – samt uformell kontakt gjennom den løpande plansaksbehandlinga. Samarbeidet på planområdet omfattar også fagansvar og bidrag til ulike typar opplæringstiltak og utviklingsprosjekt retta mot kommunane.

Viktige styringssignal

Statsforvaltaren er statens representant i fylket og har m.a. ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer frå Stortinget og regjeringa. I den kommunale planlegginga skal vi sjå til at kommunane tar omsyn til viktige regionale og nasjonale interesser som gjeld arealforvaltning, landbruk, klima og miljø, oppvekst, helse og samfunnstryggleik.

Kommunale plansaker hos SFMR gir grunnlag for nærare vurderingar av utfordringar og prioriteringar i lys av Fylkesmannes samla embetsoppdrag; jf. [styringsportalen for 2020](#) Dette er vidare utdjupa gjennom *Virksomhets- og økonomiinstruksen* (VØI 2020) og *Tildelingsbrevet* (TB 2020). I kapitlet om overordna og tverrsektorielle prioriteringar i TB 2020 blir det m.a. peika på at:

God måloppnåelse på flere av områdene i fylkesmannsembetenes portefølje er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere sektorer. Det gjelder blant annet for området

arealforvaltning og by- og samfunnsutvikling. Samfunnsutviklingen og arealbruken må bli mer bærekraftig, samtidig som verdiskapingen skal øke.

Gjennom kommuneplanlegging etter plan- og bygningsloven er kommunene gitt handlingsrom til å sette dagsorden og forme den lokale utviklingen, både innenfor egne ansvarsområder og for utviklingen av lokalsamfunnet som helhet...

....De nasjonale forventningene slår fast at planlegging er et viktig virkemiddel for å oppnå FNs bærekraftsmål. Det kan være krevende å forene lokale forhold med ulike nasjonale målsettinger og forventninger.

Det er viktig å ivareta helhet og effektivitet i samfunns- og arealplanleggingen gjennom å se flere sektorer i sammenheng. Statsforvaltaren sin samordningsrolle er sentral.

Statsforvaltaren skal i 2020 fortsatt bidra til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.

Klimaendringene er en av de største utfordringene vi står overfor i vår tid. Arbeidet for å bidra til reduserte klimagassutslipp i fylket skal prioriteres. Arealplanlegging skal benyttes som virkemiddel for å redusere klimagassutslipp og til at samfunnet forberedes på og tilpasses et klima i endring.

Kommuneretta samordning og kommunedialog

I tråd med dette er det dei siste åra **lagt vekt på tettare oppfølging av kommunane gjennom tidleg kontakt i planprosessane i form av dialog, rettleiing og arbeidsmøte**. Dette omfattar i 2020 også ein eigen møteserie med alle dei 26 kommunane i fylket. Målgruppe for møta var politisk og administrativ leiding i kommunane. Opphavleg var det planlagt som fysiske møte med deltaking av alle nye kommunestyrerepresentantar. Koronapandemien i mars medførte endringar i møteopplegget. Resterande møte vart hausten 2020 gjennomført digitalt med innkorta program og avgrensa deltaking. Strategisk planlegging med vekt på kommunane sitt arbeid med kommunale planstrategiar var eit fast innslag på desse møta.

For ein nærare gjennomgang av Statsforvaltaren sin rolle og ansvarsoppgåver knytt til kommunalt plan- og utviklingsarbeid viser vi elles til **Styringsportal for Statsforvaltaren 2021**. Oppdrag retta mot kommunane er vidare utdjupa gjennom **Statsforvaltaren sitt Forventningsbrev 2021 til kommunane i Møre og Romsdal**. Gjennom eigne kapittel blir søkelyset her retta mot *Utfordringsbilde, Overordna prioriteringar, Forventningar til kommunane og Grunnlag for vidare dialog og samarbeid*. Dokumentet gir elles viktige rammer og føringar for kommunens vidare planarbeid. I 2021 vil dette m.a. omfatte arbeidet med overordna kommuneplanar i form av kommuneplanens samfunns- og arealdel. **FNs berekraftsmål** vil her gi viktige rammer og føringar med kommunane sitt vidare arbeid med mål, strategiar og tiltak.

Vedlegg (sjå eige dokument)

Om Statsforvaltaren sin rolle og medverknad i regional og kommunal planlegging

- Statsforvaltaren sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- Behandling av kommunale plansaker hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
- Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- Om Statsforvaltaren sine planoppgåver i dei sentrale styringsdokumenta frå KMD
 - Utdrag frå sentrale styringsdokument (VØI og TB)

*Merk:

For meir informasjon om tidlegare planstatistikk og planrapportering hos SFMR; sjå fellesområdet <f://forum/plansamordning...>